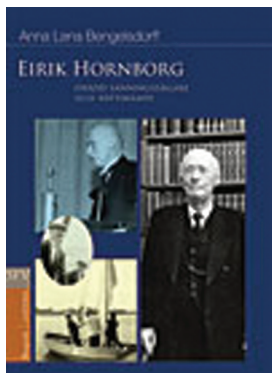

Eirik Hornborg – orädd sanningssägare och rättskämpe

Av Henry Clay Ericsson

Bengelsdorff, Anna Lena: Eirik Hornborg – orädd sanningssägare och rättskämpe. Svenska Folkskolans Vänner, biografiserien Livsöden. ISBN 978-951-9087-12-2. Vasa 2012.

Hornborg – vem var det? Min attityd var i början rätt skeptisk. Eirik Hornborg – vad var det för en figur? Är han tillräckligt intressant för att hedras med en bok? Hmm, han skrev visst en samling rätt torra historieböcker som jag bläddrade i som barn. Något slags svensk hövding som hörde till min fars idoler. Bengelsdorff – kåsören i Husis? Låt oss nu se om hon kan sätta sprutt på ämnet.

Hon tar genast ett piggt grepp genom att frånga kronologin och i stället sortera materialet enligt Hornborgs profiler, såsom Den unga romantikern, Seglaren, Politikern, Opinionsbildaren. I varje kapitel väver hon in relevant material från samtida brev, dagböcker och dagstidningar. Nulevande släktingar och elever kommer väl till tals genom ett rikt intervjumaterial.

Skribentens grepp om Eirik Hornborg fungerar väl. Hon lyckas verkligen ”rucka på hans piedestal”. Läsaren blir allt mer fascinerad av den mångfacetterade gestalten. De ingående citaten ur den unge Eiriks självkritiska och svärmiska dagböcker öppnar infallsvinklar som svenskhövdingen knappast hade velat ha publicerade under sin livstid. Speciellt lyckade är Hornborgs forna elevers vittnesbörd om hans beteende bakom katedern. Om historieläraren blev störd i sina utläggningar, eller fick ett ovanligt korkat svar, hade han lätt för att tappa koncepten och brusa upp.

Eirik Hornborgs insats som ledande politiker och sanningssägare i riksdagen behandlas utförligt och med god förståelse. Framställningen kryddas väl med klipp ur bevarade insändare, både medhåll och kritik, inom hans specialgebit landets försvar och den känsliga frågan om förhållandet till det växande tyska tredje riket. Här kommer Anna Lena Bengelsdorffs kunskaper som historielärare väl till pass.

Att Hornborg var en vältalare och skriftställare av rang kommer väl fram i boken. Rikliga citat ur hans tal och promemorior bekräftar detta intryck. Hornborg kom faktiskt som den enda svenskspråkiga med i antologin *Världens bästa tal*, som utgavs 1962.

Släktingar passerar revy. Eirik Hornborgs föräldrar och syskon beskrivs på ett trevligt men flyktigt sätt. Diverse släktingar nämns i förbigående, men relationerna förblir diffusa. En släktforskare skulle gärna ha sett en bilaga med födelse- och dödsdatum, ja rentav en grafisk antavla. Kanske detta är något som HSF kunde hjälpa SFV med för framtida böcker?

Bokens sakliga och korrekta språk slår an rätt ton för skildringen av ”en svensk hövding”. Till bokens nyttiga substans hör ett kronologiskt sammandrag, en gedigen litteraturförteckning och ett utförligt personregister. Bokens rikhaltiga svartvita fotografier är väl funna och personerna i dem är oftast identifierade. En lista på bildkällor kunde gärna ha funnits som bilaga. En liten lapsus noteras för seglingsbilden på sida 63, i vilken Hornborg anges klättra ”i riggen” på fullriggaren Glenard, men det är faktiskt bogsprötet han har slagit sig ner i.

Författaren får all heder för sitt verk. Hon har gjort en nyttig uppsatsning av en gestalt, kring vilken dammet redan hunnit lägga sig. Läsningen ger starka impulser att bekanta sig med Eirik Hornborgs skrifter. Själv tog jag efter det nautiska kapitlet fram hans ”Segelsjöfartens historia” och sträckläste denna utmärkta sammanfattning, som står sig än i dag. Kanske jag ännu ska återupptäcka Hornborgs ”Världshistoria” i fem digra band som ruvar där bredvid i min bokhylla.